

Дідух Станіслав Валерійович,
аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ,
прокурор відділу Офісу Генерального
прокурора

ГЕНЕЗИС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

З часу введення воєнного стану в Україні кримінальне процесуальне законодавство зазнало суттєвих змін. З метою захисту державного суверенітету та територіальної цілісності України відбулось значне збільшення процесуальних прав сторони обвинувачення, спрощення правових процедур, у тому числі тих, які регулюють діяльність Бюро економічної безпеки України (у подальшому – БЕБ України).

У першу чергу слід зазначити, що Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України (у подальшому – КПК України) щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» від 14 квітня 2022 року 2201-ІХ [1] надано можливість лише Генеральному прокурору (особі, яка виконує його обов'язки), його першому заступнику, заступнику право доручати здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності БЕБ України, а також доручати БЕБ України розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності інших органів досудового розслідування у разі неефективного досудового розслідування або за наявності об'єктивних обставин, що унеможливають функціонування відповідного органу досудового розслідування чи здійснення ним досудового розслідування в умовах воєнного стану, іншому органу досудового розслідування. Вказані зміни суттєво зміцнили повноваження БЕБ України як єдиного централізованого органу досудового розслідування, який здійснює протидію правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави.

Законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо криміналізації контрабанди товарів» від 9 грудня 2023 року № 3513-ІХ [2] розширено перелік кримінальних правопорушень, досудове розслідування яких можуть здійснювати детективи органів БЕБ України та доповнено статтями 201-1 (контрабанда лісоматеріалів та цінних порід дерев), 201-3 (контрабанда товарів), 201-4 (контрабанда підакцизних товарів) Кримінального кодексу України.

З метою захисту прав юридичних осіб, а також унеможливлення зловживань з боку сторони обвинувачення, Законом України «Про

акціонерні товариства» від 27 липня 2022 року № 2465-IX [3] внесено зміни у частину першу статті 159 та третю статті 167 КПК України стосовно заборони вилучення (виїмки) матеріальних носіїв інформації, пов'язаних із веденням Центральним депозитарієм цінних паперів та депозитарними установами системи депозитарного обліку цінних паперів, облікової системи часток товариств з обмеженою відповідальністю та товариств з додатковою відповідальністю і внесенням змін до них.

Також, задля захисту бізнесу 23.01.2024 Указом Президента України № 21/2024 [4] введено у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 січня 2024 року «Про невідкладні заходи із забезпечення економічної безпеки на період дії правового режиму воєнного стану», яким рекомендовано правоохоронним органам здійснити аудит вжитих щодо суб'єктів господарювання обмежувальних заходів у кримінальних провадженнях та визначити доцільність їх подальшого застосування, виробити ефективні механізми забезпечення захисту підприємництва від можливих зловживань, зокрема під час проведення окремих слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій, у ході яких обмежуються права чи законні інтереси відповідних суб'єктів господарювання, а також протягом трьох місяців утриматись від дій, які можуть заблокувати підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання.

Вказаним рішенням також зобов'язано Кабінет Міністрів України невідкладно внести на розгляд Верховної Ради України законопроекти про внесення змін до чинного законодавства з метою встановлення додаткових гарантій захисту законних інтересів підприємництва під час здійснення кримінального провадження й забезпечення консолідації повноважень органів правопорядку щодо протидії правопорушенням, що посягають на економіку держави, в єдиному органі – БЕБ України.

Слід зазначити, що під час воєнного стану, у зв'язку з розвитком електронних комунікацій було прийнято Закони України від 15.03.2022 № 2137-IX, від 18.10.2022 № 2685-IX та від 23.02.2024 № 3604-IX, якими внесено зміни стосовно підвищення ефективності досудового розслідування та протидії кібератакам, розширено повноваження спеціаліста під час досудового розслідування, унормовано порядок отримання електронних доказів з систем та баз даних під час проведення слідчих (розшукових) та процесуальних дій, зменшено підстави для вилучення електронних носіїв, з метою унеможливлення безпідставного тиску на бізнес, а також забезпечено діяльність електронного судочинства, що виразилось у створенні та введенні у діяльність Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи, яка розширює повноваження учасників надаючи більшої поінформованості про виклик у судові засідання, надсилання та

отримання процесуальних документів, а також можливість здійснення дистанційного досудового розслідування.

Підсумовуючи, можна зробити висновок про те, що законодавцем поетапно реалізується створення єдиного централізованого органу досудового розслідування, який здійснює протидію правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави та впроваджуються інфраструктурні, кібербезпекові заходи та безпекові гарантії для учасників кримінальних процесуальних правовідносин.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану» від 14 квітня 2022 року 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>.

2. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо криміналізації контрабанди товарів» від 9 грудня 2023 року № 3513-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3513-20#Text>.

3. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27 липня 2022 року № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text>.

4. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

Довженко Андрій Сергійович,
аспірант кафедри публічного управління
та адміністрування Національної академії
внутрішніх справ

ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕШКОДИ В УПРОВАДЖЕННІ ІНТЕГРАЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З АВТОМАТИЗОВАНОЮ СИСТЕМОЮ ДОКУМЕНТООБІГУ СУДУ

В умовах воєнного стану в Україні наочно постала необхідність цифровізації досудового розслідування та судочинства. Такі заходи спричинені не лише необхідністю збереження матеріалів кримінального провадження у зв'язку з їх можливою втратою внаслідок бойових дій, а і, зокрема, спрощенням документообігу між органами досудового розслідування та судом.

Цифровізація кримінального провадження – новий етап розвитку кримінальної юстиції, який пришвидшить процес і створить нові можливості. Зміна культури мислення кримінальної юстиції з паперової на цифрову – це спільний виклик для всіх нас, – переконаний Денис